

Roska Tamás

(1940-2014)

Roska Tamás, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának alapító dékánja, a celluláris hullámszámítógép architektúrájának megalkotója, a hazai bionikai képzés megteremtője fiatalok generációit indította el a világszínvonalú kutatómunka felé. Tudományos tevékenységét számos hazai és nemzetközi díjjal ismerték el.

1940-ben született Budapesten. 1964-ben a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karán szerzett kitüntetéses diplomát, 1973-ban a műszaki tudomány kandidátusa, majd 1982-ben a műszaki tudomány doktora fokozatot szerzett.

1964-től 1970-ig a Műszeripari Kutató Intézetben, 1970-től 1982 elejéig a Távközlési Kutató Intézetben, 1982 óta az MTA SZTAKI-ban dolgozott, ahol 1985 és 2011 között az Analogikai és Neurális Számítógépek Kutatólaboratórium vezetője és a Tudományos Tanács elnöke volt. A nemlineáris dinamika, a mesterséges neurális áramkörök és az analogikai celluláris hullámszámítógépek, újabban pedig a sok ezer processzoros celluláris hullámszámítógépek problémáival foglalkozott.

1989 óta évente több hónapot töltött a kaliforniai Berkeley Egyetemen meghívott vendégkutatóként. Roska Tamás társfeltalálója az első programozható analogikai celluláris szuperszámítógépnek, valamint az ezen alapuló kamera-számítógépnek. Az ezekhez szükséges infrastruktúra teljesen új rendszerét munkatársaival az MTA SZTAKI-ban dolgozta ki.

1993 elején Hámosi Józseffel létrehozta a Neuromorf Információs Technológia interdiszciplináris doktori programot, amely később a Csurgay Árpád vezette nanotechnológiai, majd a Prószéky Gábor vezette nyelvtechnológiai alprogrammal és több más területtel kiegészülve a Pázmány Egyetem Információs Technológiai és Bionikai Karának önálló doktori iskolájává, a Multidiszciplináris Műszaki és Természettudományi Doktori Iskolává vált.

Szakterületének vezető folyóiratában az elmúlt 15 év egyik legtöbbet idézett kutatója. Több mint száz nemzetközi tudományos közleményére közel háromezer hivatkozás történt, a legtöbbet idézett négy dolgozatára több mint kétezer.

1989-90-ben a Veszprémi Egyetemen megszervezte a Műszaki Informatika szakot, majd 1998-ban a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen az Információs Technológiai Kart. 2006-ig a kar dékánja és doktori iskolájának vezetője volt. 2006-ban a Semmelweis Egyetem és a Pázmány Egyetem közös szervezésében – Európában elsőként – *Molekuláris bionika* néven új, multidiszciplináris alapszakot alapított, melynek indulásától szakfelelőse is volt.

Számos kitüntetést kapott munkásságáért: 1992-ben az IEEE Fellow-vá (Institute of Electrical and Electronic Engineers) választották, majd 1993-ban megkapta a Gábor Dénes-díjat és a Kalmár László-díjat. Még ugyanebben az évben az Academia Europaea (London) tagjává és a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává (majd 1998-ban rendes tagjává), majd 1994-ben az Európai Tudományos és Művészeti Akadémia (Salzburg) tagjává választották. 1994-ben megkapta a Szent-Györgyi Albert-díjat és a Széchenyi-díjat, 1999-ben a Pro Renovanda Cultura Hungariae Nagydíját, 2000-ben az Institute of Electrical and Electronic Engineers (IEEE) Third Millenium Medal és az IEEE Circuits and Systems Society Golden Jubilee Medal kitüntetések.

2001-ben a Veszprémi Egyetem *honoris causa* doktora, 2002-ben pedig neki ítelték a Bolyai-díjat. Ugyanez évben Ózd város díszpolgára, majd 2008-ban a Budapesti Műszaki Főiskola díszpolgára lett. 2010-ben „*a neurális hálózatok, a nemlineáris rendszerek és hálózatok, a vizuális információfeldolgozás, valamint a celluláris szuperszámítógépek terén végzett nemzetközileg is elismert tudományos, kutatói munkássága, oktatói tevékenysége elismeréseként*” a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje A Csillaggal kitüntetést vehette át. Ugyanebben az évben megkapta Nagy Szent Gergely-rendet – a Szentszék civileknek adható legnagyobb elismerését. 2013-ban a Leuven-i Egyetem díszdoktorává fogadta, a Circuits and Systems Society of the IEEE (a villamosmérnökök világszervezetének tagegyesülete) éves konferenciáján Pekingben megkapta Mac Van Valkenburg-díjat, az egyesület műszaki tudományos díját, melyet évente egy vagy két kutatónak ítélnek oda az egész világról.

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem és a Semmelweis Egyetem együttműködésével létrejövő *Bionikai Innovációs Központ* (BIK) megálmodója és kezdeményezője Roska Tamás volt, melynek létrehozásáról 2012-ben döntött a magyar kormány. Ennek a központnak a Roska Tamás által egyértelműen kijelölt célja, hogy megteremtse, vezérelje és katalizálja az informatika és a biológia határán most alakuló tudományág, a bionika hazai innovációs hálózatának kialakulását és sikeres működését.

Roska Tamás példamutató nagylelkűségét, szerénységét, a jó ügyért való lelkesedését és a diákokért való fáradhatatlan törődést hagyta ránk örökölni.